BOUTERBODE

Uitgave: Paulus Archief, Assen / nr. 1 juli 1998

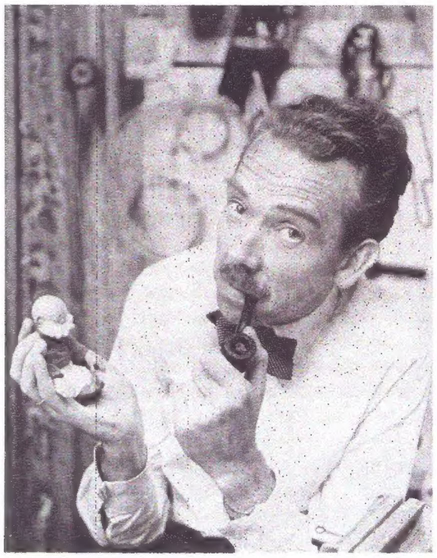

TENTOONSTELLING

Het Omroepmuseum in Hilversum is van mening dat men voor jonge bezoekers te weinig te bieden heeft. Daarom is het plan opgevat om volgend jaar een grote tentoonstelling te organiseren rond het thema 'TV-series voor kinderen'.

Dat zal ongetwijfeld veel Pipo, Oebele en Fabeltjeskrant betekenen. Maar zeker is dat er op deze tentoonstelling ook aandacht zal worden besteed aan Paulus de boskabouter, waarvan immers twee series op de buis zijn verschenen.
Het Paulus Archief hoopt dat het 't museum zal lukken om goed tot uitdrukking te brengen wat het verschil tussen beide series is; dat de marionetten van Jean Dulieu in de tv-serie uit het eind van de zestiger jaren (zie foto boven) van geheel andere kwaliteit waren dan het Paulus-poppenspel dat Chanowski in de jaren zeventig produceerde.

POSTBUS 775

Het Paulus Archief wordt vaak gebeld met vragen over Paulus de boskabouter en ander werk van Jean Dulieu. Omdat bepaalde vragen regelmatig terugkeren en andere soms een visueel antwoord verlangen, verzoeken we u deze vragen voortaan naar ons postbusadres te sturen. De meest interessante inzendingen zullen in de Bouterbode gepubliceerd en beantwoord worden.
Ook aanvullende informatie en bijdragen in de vorm van tekst of beeld zijn welkom. Schroom dus niet en klim in de pen.
Alle inzendingen die wij in de Bouterbode publiceren worden beloond met een bijzondere, kleurrijke Paulus-boekenlegger!

DE EIKELMANNETJES ZIJN HELEMAAL TERUG!

MOOISTE PAULUS-BOEK EINDELIJK WEER TE KOOP

Dulieus mooiste Paulus-boek, *Paulus en de eikelmannetjes*, is eindelijk weer verkrijgbaar ('Krek, krek, hoera!'). Uitgeverij Leopold (Amsterdam) bracht onlangs een derde druk uit van dit meesterwerk. Voor allen die het tot nu toe alleen met het door De Meulder (Assen) uitgegeven vervolg *Eikeligheden* moesten doen, een uitgelezen kans om kennis te nemen van de eerste ontmoeting van Paulus met deze wonderlijke mannetjes.

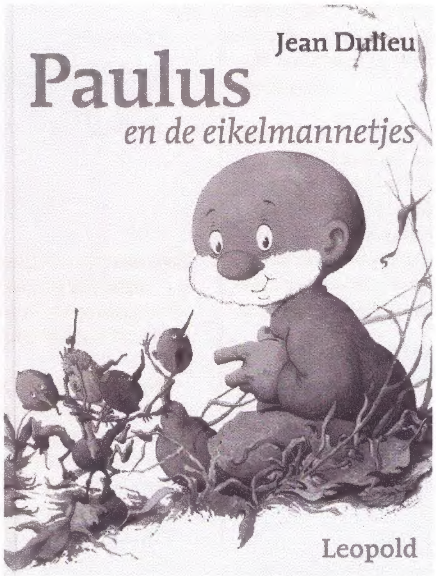

De eerste druk van 'de eikelmannetjes' verscheen in 1965 bij Uitgeverij Ploegsma (Amsterdam), kreeg uitstekende kritieken, maar werd nadien nog slechts eenmaal in 1973 herdrukt door Van Holkema en Warendorf (Bussum). Sindsdien was het de meestgezochte uitgave van Dulieu, waarvoor op beurzen en markten grif een paar honderd gulden werd neergelegd. Het is dan wel een dik boek - meer dan 200 pagina's - maar wat het echt bijzonder maakt is de hoge kwaliteit van zowel het verhaal als de vele kleurenillustraties (een combinatie waar de auteur altijd al sterk in was).

Koning Paulus
Dulieu vertelt hoe Paulus door toedoen van de heks Eucalypta zo klein wordt, dat hij oog in oog komt te staan met het eikelmannetjesvolk. Het is een warrig stel leeghoofden met prachtige namen als Tnep, Ong (maar het kan ook Dlun zijn...), Tni, Kwuts en Vna, waarvan de meesten meebewegen met iedere windrichting. Ze rennen elkaar als kippen zonder kop achterna, houden oeverloze discussies waarbij de logica soms ver te zoeken is en vliegen elkaar bij het minste of geringste in de haren. En telkens als Paulus een beetje grip op de zaak lijkt te krijgen steekt er weer zo'n vreselijke windvlaag op, die alles en iedereen meeneemt en door elkaar gooit. Gesouffleerd door Eucalypta hebben de eikelmannetjes de wens om een machtig volk te worden. Maar daar hebben ze wel een koning voor nodig die alles voor ze kan regelen, het rijk bestuurt, beloningen uitdeelt en voor ze denkt. Wat dat betreft kwam Paulus als geroepen. Al snel na de kroning ondervindt de boskabouter hoe een mens (een kabouter) door anderen geleefd kan worden en in posities gemanoeuvreerd waarin hij zich helemaal niet wil bevinden.

Wor de Wijze
Uiteindelijk krijgt Paulus door dat het leven van eikelmannetjes meer diepgang kent dan hun simpele doen en laten doet voorkomen. Hij ontmoet Wor de Wijze die stervende is, maar niet bang is voor de dood omdat hij weet dat hij nog een ander lang leven voor zich heeft. Zijn heengaan is een ontroerend moment, dat veel lezers diep geraakt moet hebben.
Tegelijkertijd is het zo mooi beschreven, zo vrij van angsten en andere duistere zaken die met de dood samenhangen, dat met name de vele jeugdige lezers er uitstekend mee kunnen omgaan.
Tijdens zijn verblijf bij de eikelmannetjes beziet Paulus de natuur vanuit een geheel ander perspectief. Logisch, want al is een kabouter van zichzelf al niet groot, als je de afmetingen van een eikelmannetje aanneemt sta je nog dichter bij de natuur. Klanken en kleuren zijn nieuw en onverklaarbaar en Pau-

zie verder pagina 2

VRAAGTEKENS BIJ EEN CD

De bij het boek *Paulus en de eikelmannetjes* meegeleverde CD met een opname van een van de Paulus-radiohoorspelen uit de jaren vijftig, zal door elke lezer met vreugde worden beluisterd. Het geluid van deze ruim 14 minuten durende opname is uitstekend en het is heel verrassend om na afloop van het hoorspelfragment Jean Dulieu opeens zelf aan het woord te horen met een toelichting op dit radiofragment.

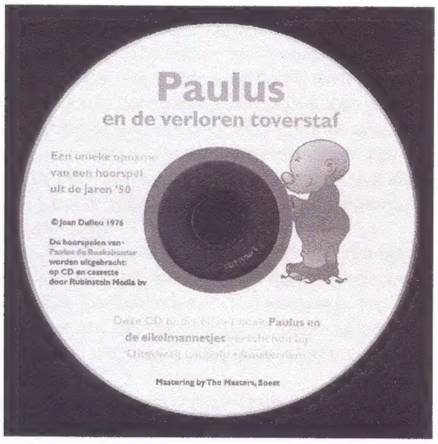

Wie echter goed luistert, zal de auteur horen vertellen dat dit fragment tot dusver de enige bewaardgebleven hoorspelopname is. Is Dulieu dan vergeten dat er de laatste jaren dankzij de VPRO-radio heel wat bandopnamen met afleveringen van de oude Paulus-hoorspelen boven water zijn gekomen, dat ze wekenlang door diezelfde VPRO via Radio 5 opnieuw zijn uitgezonden en daarna door IC op cassette en CD zijn gezet?
Nog vreemder is het om vervolgens Oehoeboeroe te horen opmerken dat de heer Dulieu (of 'die snuiter', zoals Eucalypta hem oneerbiedig noemt) op de kop af dertig jaar over Paulus vertelt. Een snel rekensommetje leert dat de wijze uil dat niet in 1998, maar in 1976 gezegd moet hebben. En dat is dan ook meteen de oplossing van het raadsel, want in 1976 was er inderdaad nog nooit een van de verdwenen hoorspelen teruggevonden.
De CD verscheen oorspronkelijk in 1976 als flexisingle. Het was een bijlage bij het eerste (en enige) nummer van Imago (Matla, Den Haag), een blad over Jean Dulieu en zijn Paulus-creatie naar aanleiding van Paulus' dertigste verjaardag. Het bevatte een grote hoeveelheid uniek materiaal, waaronder ook het plastik singeltje. Op dat plaatje stond een tien minuten durende hoorspelfragment, het eerste dat na het stoppen van de hoorspelserie in 1964 was teruggevonden. Jean Dulieu zelf had het voorzien van een slotwoord, dat vloeiend aansloot bij zowel het radiofragment als bij het jubileum. Het is dus dit 22 jaar oude plaatje dat zonder verdere bronvermelding door Uitgeverij Leopold op CD werd gezet en als (overigens prima) extraatje aan 'de eikelmannetjes' werd toegevoegd.

Vaak heb ik in artikelen en interviews proberen duidelijk te maken hoe belangrijk 'geluid' voor Dulieu moet zijn geweest. Het gaf de Paulus-verhalen veel meer diepte dan dat alleen met tekst en tekeningen bereikt kon worden. Het bracht de kabouter dichter bij de lezer/luisteraar. Voor Dulieu zelf waren beeld en geluid in feite geen afzonderlijke gebieden. Gezien de muziekale omgeving waarin hij opgroeide en het feit dat hij reeds in zijn jeugd met poppenspel en stemmetjes experimenteerde, 'hoorde' hij Paulus wellicht eerder dan dat hij hem 'zag'. Beeld en geluid mogen voor de meesten van ons gescheiden gebieden zijn, voor iemand als Dulieu zijn ze waarschijnlijk onlosmakelijk met elkaar verbonden.
Een en ander wordt aan het einde van deze CD (**Paulus en de verloren toverstaf**) nog eens duidelijk verwoord, als de toverstaf zegt: "Een schrijver bedenkt zijn figuren niet,

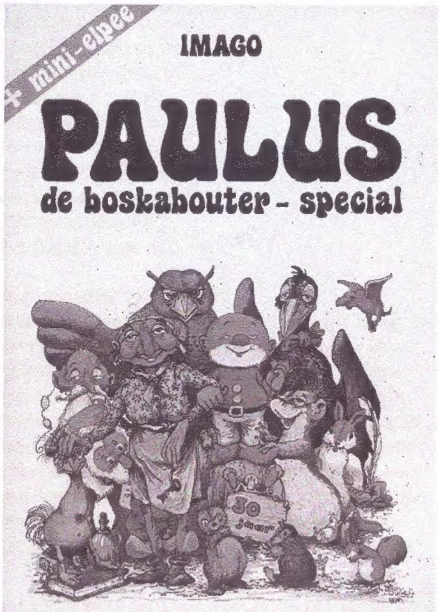

ze komen vanzelf naar hem toe. Het enige wat hij te doen heeft, is op te tekenen wat ze hem vertellen."
Bedenk dan even dat ook deze toverstaf natuurlijk bij monde van Dulieu spreekt en luister vervolgens naar de tekenaar/schrijver, die de woorden van de toverstaf (en dus van hemzelf) beamt met: "Ja, die staf heeft wel gelijk (...). Schrijven is vooral luisteren naar jullie stemmen. Veel meer houdt het niet in."

BOUTERBODE
is een uitgave van het Paulus Archief
Redactie: Maarten J. de Meulder
Redactieadres:
Postbus 775, 9400 AT Assen
Illustraties: © Jean Dulieu,
tenzij anders vermeld

vervolg van pagina 1

lus blijft 's nachts zitten kijken naar wat hij als een betoverde wereld beschouwt, waarin àlles veranderd is. Het volkje helpt hem echter uit deze droom met het filosofische: "Er is niets veranderd, kleine koning. Onze wereld is altijd zo geweest. Maar jij bent veranderd, Paulus. Jij ziet nu wat wij altijd gezien hebben."

Geschift
Het verhaal wordt op dit soort punten aanzienlijk versterkt door de illustraties, waarvan vooral die in kleur van een bijzonder gehalte zijn. Terwijl het plot begin zestiger jaren in het hoofd van de auteur begon te rijpen, experimenteerde Dulieu met schiftende verven. Hij creëerde daarmee een groot aantal achtergronden die dienst deden om diverse scènes uit het verhaal op weer te geven. Door die speciale techniek krijgen de aquarellen een bijzondere uitstraling. Ze tonen opnieuw hoe Dulieu als geen ander in staat is een compleet product te maken waarin tekst en beeld één geheel vormen.

Met deze derde druk van **Paulus en de eikelmannetjes** heeft Uitgeverij Leopold ons land een uitstekende dienst bewezen. Rest me te vermelden dat het boek in de winkel *f* 49,50 kost en als toegift een CD bevat met een oude radio-opname van een van de Paulus-hoorspelen.